

Філенко І.О.

Розробка та психометрична оцінка опитувальника професійної ідентичності

Філенко Ігор Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна

Анотація. Проведено аналіз існуючих методик вивчення професійної ідентичності. Виконано проектування опитувальника професійної ідентичності з використанням експлораторного та конфірматорного факторного аналізу. Отримано статистичні показники інтегрального рівня професійної ідентичності та її структурних компонентів для осіб юнацького віку. Показано, що рівні професійної ідентичності у студентів 1-го курсу на різних спеціальностях можуть мати значущі відмінності. Оцінені рівні надійності та валідності запропонованої методики, що дозволяє зробити висновок про можливість її застосування для вивчення феномену професійної ідентичності особистості на етапі професійного навчання.

Ключові слова. Професійна ідентичність, професійне навчання, психометрична оцінка опитувальника, конфірматорний факторний аналіз

Вступ. В психолого-педагогічних дослідженнях останніх років суттєва увага приділяється проблемам, пов'язаним з формуванням професійної ідентичності студентів в процесі навчання у вищому навчальному закладі. У працях дослідників [3,4,6,8] відзначається, що професійна ідентичність нерозривно пов'язана з соціальною та особистісною ідентичністю людини, вона визначається як основний критерій її професійного розвитку і є базовою характеристикою суб'єкта праці (Н.Л. Іванова [4]). Крім того, вказується, що професійна ідентичність є складним структурним утворенням, яке характеризує когнітивні, афективні, ціннісно-сміслові аспекти особистості, пов'язані з вибраною професією (Н.Л. Іванова [4], Ю.П. Понарьонов [6]). Дослідники відмічають, що професійна ідентичність є динамічною структурою – вона розвивається в процесі професійного становлення суб'єкта і формується під впливом різноманітних учбових, професійних, соціальних та особистісних чинників (О.П. Єрмолаєва [3], Л.Б. Шнейдер [8]). О.П. Єрмолаєва [3] звертає увагу на те, що розвиток ідентичності професіонала в сучасних умовах, які призводять до інтенсивних змін у сфері професійної діяльності (виникнення нових професій, втрата соціального престижу для ряду традиційних спеціальностей і таке інше), носить складний, іноді суперечливий характер, що уповільнює формування високих рівнів професіоналізму. У зв'язку з існуванням вказаних особливостей, своєчасна і точна оцінка рівня розвитку професійної ідентичності особистості є відправним пунктом, що дозволяє: визначати особливості професійного становлення суб'єкта; виявляти чинники, які викликають опір професійному навчанню та обумовлюють зниження його ефективності; виявляти та розвивати ресурси, що допомагають людині ефективніше реалізовувати себе в професії та досягати в ній вищих рівнів майстерності.

Короткий огляд публікацій по темі дослідження. У сучасних наукових дослідженнях пильна увага приділяється розробці методик визначення професійної ідентичності. Для цієї мети використовуються якісні методики – не стандартизоване інтерв'ю (тест М. Куна та Т. Макпартленда “Хто Я?” [5, 8]), ланцюговий асоціативний експеримент (методика вивчення професійної ідентичності Л.Б. Шнейдер [8]), проєктивні методики [5]. Також розвивається інший напрям, що припускає використання опитувальників, які дозволяють отримувати кількісну оцінку інтегрального показника професійної ідентичності та її структурних компонентів. Зокрема, в роботі У.С. Родигіної [7]

наведено розроблений автором опитувальник визначення професійної ідентичності студентів-психологів. А.А. Азбель [2] розробила опитувальник статусів професійної ідентичності для підлітків. У дослідженні А.С. Борисюк [1] вивчається ставлення до себе, як до професіонала у студентів – майбутніх медичних психологів. Автор розглядає цей вид ставлення як складову частину професійної ідентичності і апробує свою методику (побудовану на основі модифікації оригінальної версії опитувальника ставлення до себе В.В. Століна, С.Р. Пантелєєва). S. Dobrow, M. Higgins [9] розробили опитувальник вивчення професійної ідентичності і в ході лонгитюдного дослідження виявили підвищення відповідного інтегрального показника у студентів в процесі їхнього навчання у вищому навчальному закладі. Разом з певним прогресом в створенні психологічних методик оцінки професійної ідентичності, слід зазначити і деякі проблемні моменти, пов'язані з їх розробкою та використанням: 1. для ряду вітчизняних і зарубіжних методик дослідження професійної ідентичності (А.А. Азбель [2], А.С. Борисюк [1], У.С. Родигіна [7], Л.Б. Шнейдер [8]) відсутня психометрична оцінка їх валідності і надійності, або ж така оцінка приводиться в неповному і фрагментарному вигляді (S. Dobrow, M. Higgins [9]); 2. зарубіжні методики вивчення професійної ідентичності є недоступними вітчизняним психологам; 3. методики, що розробляються, як правило, орієнтовані на певну спеціальність – і виникає питання про правомірність їхнього перенесення для дослідження випробовуваних інших професійних груп.

Мета дослідження. У зв'язку з актуальністю наукової проблеми та її недостатньою методичною і методологічною розробкою метою нашого дослідження було створення та психометрична оцінка опитувальника професійної ідентичності, призначеного для вивчення відповідного конструкту у студентів різних спеціальностей в процесі їхнього професійного навчання у вищому навчальному закладі.

Матеріали і методи. Оскільки дослідження спрямоване на розробку опитувальника, що виявляє особливості ідентичності в різних учбово-професійних групах студентів, слід зазначити, що поняття професійної ідентичності включає як деякі специфічні, властиві цій професії особливості, так і деякі універсальні – міжпрофесійні характеристики, які О.П. Єрмолаєва [3] називає інваріантами ідентичності. У зв'язку з цим, опитувальник, що розробляється, повинен виявляти особливості сформованості вказаних інваріант-

них особистісних структур в процесі професійного навчання. Орієнтуючись на сучасні уявлення про професійну ідентичність як складне утворення, що включає когнітивний, емоційний та ціннісно-смысловий компоненти, на першому етапі дослідження на підставі опитування кваліфікованих експертів були виділені когнітивні, афективні та ціннісно-смыслові дискриптори (всього – 38 пунктів), які описують для приведених вище компонентів відношення особистості до своєї професії та особливості сприйняття себе як потенційного професіонала. Дані дискриптори стали основою для формулювання відповідних 38 тверджень (пунктів), які увійшли до первинної форми опитувальника. У опитувальнику використовується інтервальна шкала з сімома градаціями.

На другому етапі було проведено дослідження, в якому з вказаним опитувальником працювали 157 студентів 1-3-го курсів (52 юнака та 105 жінок), що навчалися на денному відділенні вищого навчального закладу м. Харкова по наступних спеціальностях: практична психологія (38 осіб), дизайн швацьких виробів (34 особи), економіка підприємств (25 осіб), електроенергетика (15 осіб), технології автоматизованих виробництв в машинобудуванні (31 особа), комп'ютерні технології в управлінні та навчанні (14 осіб). Середній вік випробовуваних – 18,5±1,7 року. Обробка отриманих результатів проводилася в SPSS Statistics 17.0.

Результати та їхнє обговорення. На першому етапі обробки отримані дані досліджувалися на нормальність розподілу за допомогою критерію Колмогорова-Смирнова. При цьому пункти 1 і 9, по яких спостерігалось істотне відхилення від нормальності, були видалені з подальшого аналізу. Змінні, що залишилися, піддавалися процедурі експлораторного факторного аналізу. Міра адекватності вибірки КМО дорівнювала 0,920, значущість коефіцієнта сферичності Бартлетта менше 0,001. Це свідчить про високу надійність обчислення кореляційної матриці. В результаті застосування методу головних компонент (ротация Varimax-обертанням з нормалізацією за Г. Кайзером) було виділено 5 факторів. Проте детальний аналіз цих факторів показав, що деякі змінні формують рівноцінні навантаження по двох і більше компонентах, а деякі – слабо корелюють з виділеними факторами. У зв'язку з цим, дані змінні були видалені з наступних етапів аналізу. Також з подальшого аналізу були видалені фактори (і пов'язані з ними змінні), які були утворені менш ніж трьома змінними. В результаті цього етапу дослідження було отримано відносно стійку структуру опитувальника з 16 пунктів, яка була представлена двома факторами, що описували 54,5% дисперсії. Стійкість також підтверджувалася схожими значеннями факторної структури та рівнями факторних навантажень, отриманими за допомогою методу косого обертання.

На наступному етапі проводився конфірматорний факторний аналіз двохфакторної моделі з двома взаємодіючими латентними факторами та 16 змінними. Проте для вказаної моделі спостерігалися не досить оптимістичні показники її прийнятності: $\chi^2=144,15$; $df=103$; $P=0,005$; $\chi^2/df=1,40$; $GFI=0,899$; $AGFI=0,867$; $CFI=0,964$; $RMSEA=0,051$ ($HI90=0,069$); $PCLOSE=0,463$. Тому для поліпшення структурних характерис-

тик опитувальника були видалені 4 змінні, які вносили надлишкові зв'язки до цієї моделі. В результаті остаточна модель опитувальника містить два корелюючі фактори з 12 змінними та оцінюється наступними характеристиками: $\chi^2=65,26$; $df=53$; $P=0,120$; $\chi^2/df=1,23$; $GFI=0,939$; $AGFI=0,911$; $CFI=0,986$; $RMSEA=0,039$ ($HI90=0,067$); $PCLOSE=0,718$, – які свідчать на користь хорошої прийнятності цієї моделі. Вона описує 59,42% дисперсії показників, що входять в неї (на долю 1-го фактора припадає 33,88%, а на долю 2-го фактора – 25,54% дисперсії). Відповідні їй факторні навантаження наведені в таблиці 1.

Табл. 1. Матриця факторних навантажень пунктів тесту

Пункти	Фактор 1	Фактор 2
Пункт 26	0,809	0,260
Пункт 14	0,749	0,260
Пункт 5	0,731	0,357
Пункт 32	0,704	0,302
Пункт 2	0,693	0,315
Пункт 11	-0,679	0,224
Пункт 29	0,665	0,327
Пункт 15	0,267	0,736
Пункт 7	0,267	0,721
Пункт 34	0,220	0,709
Пункт 36	0,404	0,702
Пункт 8	0,288	0,631
Процент дисперсії, що пояснюється, %	33,88	25,54

Примітка. 1). Шрифтом виділені факторні навантаження, що перевищують 0,6.

Фактор 1 утворено сімома пунктами: №26 – “Я задоволений своїм професійним вибором”; №14 – “Я відчуваю, що моя професія має сенс для мене та для інших осіб”; №5 – “Я цілком щасливий, що зможу реалізувати себе в цій професії”; №32 – “Я відчуваю позитивні емоції, коли думаю про професію, на яку вчуся”; №2 – “Навчання по вибраній мною професії реально пов'язане з моїми цінностями, мотивами, інтересами”; №11 – “У мене немає особливого бажання працювати за фахом, на який я вчуся”; №29 – “В багатьох своїх вчинках, я орієнтуюся на цілі, пов'язані зі своєю майбутньою професією”. Цей фактор (шкала 1) характеризує емоційно-смыслову значущість свого професійного вибору та професії для особистості. Фактор 2 представлений п'ятьма пунктами: №15 – “Я можу сам ставити перед собою учбові або професійні цілі, пов'язані з моєю професією, і активно працювати, щоб їх здійснити”; №7 – “У мене є хороші плани особистої самореалізації в майбутній професії”; №34 – “Мені приємно уявляти, як в майбутньому я зможу успішно вирішувати професійні завдання”; №36 – “Я хотів би досягти у вибраній мною професії рівня майстерності”; №8 – “Я упевнений в собі, коли виконую учбові завдання, пов'язані з моєю майбутньою професією”. Вказаний фактор (шкала 2) пов'язаний з професійною автономністю і здатністю до цілепокладання у своєму професійному розвитку. Два вказані фактори утворюють загальну шкалу професійної ідентичності, яка включає усі 12 пунктів.

На подальшому етапі аналізу обчислювалися показники одномоментної надійності (внутрішній узгодженості) кожної шкали опитувальника, розраховані за допомогою коефіцієнтів α -Кронбаха (для усієї групи,

n=157 чоловік), і ретестової надійності, визначені методом рангової кореляції за Спірменом (r Спірмена). Ретестові дослідження проводилися в групі, що складалася з 32 осіб, через три тижні після первинного виміру. Результати цього етапу дослідження, що наведені в таблиці 2, показують, що показники одномоментної та ретестової надійності досить високі, що свідчить про загальну надійність опитувальника. У таблиці 2 крім того наведені середні значення та стандартні відхилення для кожної шкали по усій вибірці випробовуваних, а також для підвбірок юнаків і дівчат. Слід зазначити, що статистично значущих гендерних відмінностей між середніми значеннями показників шкал не виявлено, хоч середні показники усіх шкал, отримані для дівчат дещо перевищували ці ж показники, які були визначені для юнаків. В той же час виявлено, що є значущі відмінності між середньогруповими показниками по шкалах опитувальника (позначеними, як $I_{\text{шкала1}}$; $I_{\text{шкала2}}$; $I_{\text{шкала заг.}}$) для студентів, що навчаються на різних спеціальностях. Так, найвищі показники по усіх шкалах

були визначені в групі дизайнерів, 1 курс ($I_{\text{шкала1}}=37,6$; $I_{\text{шкала2}}=28,0$; $I_{\text{шкала заг.}}=65,6$); а найменші – в групі студентів, що навчаються за фахом "Технології автоматизованих виробництв в машинобудуванні", 1 курс ($I_{\text{шкала1}}=31,1$; $I_{\text{шкала2}}=23,8$; $I_{\text{шкала заг.}}=54,9$), при цьому відповідні відмінності між цими групами по усіх шкалах були значущими на рівні $p<0,05$. Ці відмінності можуть бути пов'язані з тим, що конкурс на творчу спеціальність дизайнера набагато вищий, ніж на інженерну спеціальність – і на неї в результаті потрапляють студенти з високими рівнями загальної підготовки та учбово-професійної спрямованості, тоді як на інженерну спеціальність іноді потрапляють абітурієнти з недостатньо високими рівнями знань і з професійними інтересами, які ще не сформувалися, що характерно для дифузного типу професійної ідентичності. Схожі тенденції були виявлені також під час порівняння показників студентів економічної спеціальності з показниками студентів спеціальності "Технології автоматизованих виробництв в машинобудуванні".

Таблиця 2. Статистичні показники для шкал опитувальника по усій вибірці та для підвбірок юнаків і дівчат

Показники		Шкала 1 (7 пунктів)	Шкала 2 (5 пунктів)	Загальна шкала (12 пунктів)
α Кронбаха		0,89	0,81	0,91
г Спірмена		0,73*	0,56*	0,75*
Юнаки	Середнє	35,89	26,44	62,33
	Стандартне відхилення	7,73	5,37	12,59
Дівчата	Середнє	36,32	27,13	63,45
	Стандартне відхилення	7,89	4,65	11,42
Уся вибірка	Середнє	36,2	26,93	63,13
	Стандартне відхилення	7,82	4,86	11,74

Примітка. * – Кореляції статистично значущі на рівні $p<0,01$.

Дослідження емпіричної валідності тесту проводилося з використанням зовнішнього критерію – показників учбової успішності по профільних дисциплінах в групі студентів (39 осіб). Коефіцієнти кореляції (за Спірменом) успішності навчання зі шкалами тесту склали: $r=0,62$ ($p<0,001$) – для шкали 1; $r=0,50$ ($p<0,01$) – для шкали 2; $r=0,61$ ($p<0,001$) – для загальної шкали. Конструктна валідність розробленого тесту перевірялася на основі вибору наступних методик, які мають досить високі психометричні характеристики та відбивають ціннісно-сміслові аспекти розвитку особистості (пов'язані зі шкалою 1) і когнітивно-поведінкові аспекти (пов'язані зі шкалою 2): методика СЖО (Д. Леонт'єв), методика "Шкала базових переконань" (Р. Янофф-Бульман), методика 16-и факторного опитувальника Р.Б. Кеттелла (шкали В, Q₂, Q₃). Вибірка валідації складала 39 осіб – студентів початкових курсів вищого навчального закладу. Виявлені значущі кореляції шкал тесту професійної ідентичності, зокрема:

1) для шкали 1 – з показниками тесту СЖО – Цілі, $r=0,35$ ($p<0,05$); Процес, $r=0,56$ ($p<0,001$); Результат, $r=0,45$ ($p<0,01$); Локус-контролю Я, $r=0,59$ ($p<0,001$); Локус-контролю Життя, $r=0,39$ ($p<0,05$); з показником тесту "Шкала базових переконань" – Справедливість навколишнього світу, $r=0,37$ ($p<0,05$); Переконаність про вдачу, $r=0,38$ ($p<0,05$);

2) для шкали 2 – з показниками тесту СЖО – Процес, $r=0,55$ ($p<0,001$); Результат, $r=0,37$ ($p<0,05$); Локус-контролю Я, $r=0,50$ ($p<0,01$); Локус-контролю

Життя, $r=0,40$ ($p<0,05$); з показниками тесту "Шкала базових переконань" – Переконаність про вдачу, $r=0,33$ ($p<0,05$); з показником тесту Р.Б. Кеттелла – шкала Q₃, $r=0,48$ ($p<0,01$);

3) для загальної шкали – з показниками тесту СЖО – Процес, $r=0,67$ ($p<0,001$); Локус-контролю Я, $r=0,54$ ($p<0,001$); з показниками тесту "Шкала базових переконань" – Переконаність про вдачу, $r=0,37$ ($p<0,05$); з показником тесту Р.Б. Кеттелла – шкала Q₃, $r=0,49$ ($p<0,01$).

Отримані результати свідчать на користь прийнятної зовнішньої і конструктивної валідності методики виміру професійної ідентичності.

Висновки. За результатами проведених досліджень апробований опитувальник можна рекомендувати як експрес-методику для практичного використання з метою виявлення рівня сформованості професійної ідентичності у студентів різних спеціальностей у віці 16-21 роки. При цьому слід враховувати, що для поглибленого, детального вивчення окремих структурних компонентів професійної ідентичності в конкретній спеціальності треба застосовувати інші методи, що враховують змістовну специфіку вказаних компонентів для цієї професії. Розроблений опитувальник може бути корисним для застосування в групах студентів, що освоюють суміжні спеціальності або спеціалізації. Подальші дослідження у вказаному напрямі пов'язані з розширенням діагностичних можливостей методики, зокрема, з її апробацією для інших вікових груп, а також з детальнішим аналізом структурних компонентів

нтів професійної ідентичності. Ці дослідження дозволять виявити нові аспекти феномену професійної ідентичності та використовувати ці знання в практиці

професійного навчання для створення оптимальних психолого-педагогічних умов повноцінної професійної самореалізації особистості.

ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Борисюк А.С. Ставлення до себе як до професіонала (модифікація опитувальника) / А.С. Борисюк // Наукові записки. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”. – 2010. – Вип.14. Серія “Психологія і педагогіка” – С. 76-88.
Borisjuk A.S. The attitude towards itself, as to the professional (modification of the questionnaire) /A.S. Borisjuk//Naukovi zapiski. – Ostrog: Vidavnicтво Nacional'nogo universitetu “Ostroz'ka akademija”. – 2010. – Vip.14. Serija “Psihologija i pedagogika” – P. 76-88.
2. Грецов А.Г., Азбель А.А. Узнай себя. Психологические тесты для подростков / А.Г. Грецов, А.А. Азбель – СПб., Питер, 2006. – С. 143-155.
Grecov A.G., Azbel' A.A. Recognize yourself. Psychological tests for teenagers /A.G. Grecov, A.A. Azbel' – SPb., Piter, 2006. – P. 143-155.
3. Ермолаева Е.П. Личностные и социальные функции идентичности в реализации профессионала / Е.П. Ермолаева // Актуальные проблемы психологии труда, инженерной психологии и эргономики. Выпуск 2 / Под ред. В.А. Бодрова, А.Л. Журавлева. – М.: Издательство «Институт психологии РАН», 2011. – С. 556-574.
Ermolaeva E.P. Personal and social functions of identity in implementation of the professional /E.P. Ermolaeva//Aktual'nye problemy psihologii truda, inzhenernoj psihologii i jergonomiki. Vypusk 2/ Pod red. V. A. Bodrova, A. L. Zhuravleva. – M.: Izdatel'stvo «Institut psihologii RAN», 2011. – P. 556-574.
4. Иванова Н.Л. Профессиональная идентичность в современных исследованиях / Н.Л. Иванова // Вопросы психологии. – 2008. – №1. – С. 89-101.
Ivanova N.L. Professional'naja identichnost' v sovremennyh issledovanijah [Professional identity in modern researches] / N.L. Ivanova// Voprosy psihologii. – 2008. – №1. – P. 89-101.
5. Невелева Е.А., Реньш М.А. Особенности профессиональной идентичности в контексте профессионализации: опытно-поисковое исследование / Е.А. Невелева, М.А. Реньш // Вестник ЧГПУ. – 2010. – № 12 – С. 111-122.
Neveleva E.A., Ren'sh M.A. Features of professional identity in the context of professionalizing: experimental-exploratory research /E.A. Neveleva, M.A. Ren'sh//Vestnik ChGPU. – 2010. – № 12 – P. 111-122.
6. Поваренков Ю.П. Психологическая характеристика профессиональной идентичности субъекта труда /Ю.П. Поваренков // Вестник Костромского государственного университета имени Н.А. Некрасова. – 2014 –Том 20, №3. – Серия Педагогика. Психология. Социальная работа. Ювенология. Социокинетика. – С. 9-16.
Povarenkov Ju.P. Psychological characteristic of professional identity of the subject of work /Ju.P. Povarenkov//Vestnik Kostromskogo gosudarstvennogo universiteta imeni N.A. Nekrasova. – 2014 –Tom 20, №3. – Serija Pedagogika. Psihologija. Social'naja rabota. Juvenologija. Sociokinetika. – P. 9-16.
7. Родыгина У.С. Психологические особенности профессиональной идентичности студентов / У.С. Родыгина // Психологическая наука и образование. – 2007. – №4. – С. 39-51.
Rodygina U.S. Psychological features of professional identity of students /U.S. Rodygina// Psihologicheskaja nauka i obrazovanie. – 2007. – №4. – P. 39-51.
8. Шнейдер Л.Б. Личностная, гендерная и профессиональная идентичность: теория и методы диагностики /Л.Б. Шнейдер – М.: Изд-во МПСИ, 2007. – 128 с.
Shneider L.B. Lichnostnaja, gendernaja i professional'naja identichnost': teorija i metody diagnostiki [Personal, gender and professional identity: theory and methods of diagnostics] /L.B. Shneider – M.: Izd-vo MPSI, 2007. – 128 p.
9. Dobrow S., Higgins M. Developmental networks and professional identity: A longitudinal study / S.Dobrow, M. Higgins//Career Development International. – 2005. – №10 (6/7). – P. 567-583.

Filenko I.A.

Development and psychometric assessment of the questionnaire of professional identity

The concept of professional identity of the personality is disclosed. Modern techniques of studying of professional identity are analysed. Problem aspects of research of this construct are specified. Designing of the questionnaire of professional identity with the use of exploratory and confirmatory factor analysis is executed. It is shown that the structure of professional identity at junior age can be provided by two factors describing: 1) the emotional and semantic importance of the professional choice and profession for the personality; 2) professional autonomy and capability to the goal-setting in the professional development. Statistics of integrated level of professional identity and its structural components for persons of youthful age are received. It is shown that levels of professional identity and its components at students of the 1st rate on various specialties can have significant statistical differences. The levels of reliability and validity of the offered technique allowing to draw the conclusion on its applicability for studying of the phenomenon of professional identity at the stage of professional training are estimated.

Keywords: professional identity, professional training, psychometric assessment of the questionnaire, confirmatory factorial analysis

Филенко И.А.

Разработка и психометрическая оценка опросника профессиональной идентичности

Аннотация. Раскрыто понятие профессиональной идентичности личности. Проанализированы современные методики изучения профессиональной идентичности. Указаны проблемные аспекты исследования данного конструкта. Выполнено проектирование опросника профессиональной идентичности с использованием эксплораторного и конфирматорного факторного анализа. Показано, что структура профессиональной идентичности в юношеском возрасте может быть представлена двумя факторами, описывающими: 1) эмоционально-смысловую значимость своего профессионального выбора и профессии для личности; 2) профессиональную автономию и способность к целеполаганию в своем профессиональном развитии. Получены статистические показатели интегрального уровня профессиональной идентичности и ее структурных компонентов для лиц юношеского возраста. Показано, что уровни профессиональной идентичности и ее компонентов студентов 1-го курса на различных специальностях могут иметь значимые статистические отличия. Оценены уровни надежности и валидности предложенной методики, позволяющие сделать вывод о ее применимости для изучения феномена профессиональной идентичности на этапе профессионального обучения.

Ключевые слова: профессиональная идентичность, профессиональное обучение, психометрическая оценка опросника, конфирматорный факторный анализ